

1530 TAAIS

530-ojo tarptautinio audito standarto (TAS) praktinis komentaras¹

AUDITO ATRANKA

(vertimas iš anglų kalbos)

**INTOSAI Profesinių standartų komitetas
Finansinio audito pakomitetis – Sekretoriatas**

Riksrevisionen (Švedijos nacionalinė audito institucija) • 114 90 Stokholmas • Švedija
Tel.: +46 5171 4000 • Fax: +46 5171 4111 • e-paštas: projectsecretariat@riksrevisionen.se

INTOSAI Generalinis sekretoriatas – RECHNUNGSHOF (Austrijos audito rūmai)
Dampfschiffstrasse 2 • A-1033 Vienna • Austria

Tel: +43 (1) 711 71 • Fax: +43 (1) 718 09 69 • e-paštas: intosai@rechnungshof.gv.at

<http://www.intosai.org>

---

¹ Visi Praktiniai komentarai nagrinėjami kartu su 1000 TAAIS „Bendra įžanga į INTOSAI Finansinio audito gaires“.

TURINYS

Bendroji informacija

Ižanga į TAS

Praktinio komentaro turinys..... P1

TAS taikymas viešojo sektoriaus audite..... P2

Papildomos gairės viešojo sektoriaus klausimais

Bendrosios aplinkybės..... P3-P4

Imties sudarymas, dydis ir vienetų atrinkimas testams atlikti..... P5-P8

Nuokrypių ir iškraipymų pobūdis bei priežastis..... P9

Iškraipymų ekstrapoliavimas..... P10

Audito atrankos rezultatų įvertinimas..... P11-P12

BENDROJI INFORMACIJA

Šis Praktinis komentaras yra papildomos gairės dėl 530-ojo TAS „Audito atranka“. Jį reikia skaityti kartu su TAS. 530-asis TAS galioja 2009 m. gruodžio 15 d. ar vėliau prasidedančių laikotarpių finansinių ataskaitų auditui. Praktinis komentaras galioja nuo tos pačios datos kaip ir TAS.

Ižanga į TAS

530-asis TAS taikomas, kai auditorius, atlikdamas audito procedūras, nusprendžia naudoti audito atranką. Jame aptariama auditoriaus naudojama statistinė ir nestatistinė atranka sudarant ir atrenkant audito imtį, atliekant kontrolės priemonių testus bei detaliuosius testus ir vertinant atrankos rezultatus.

530-asis TAS papildo 500-ąjį TAS², kuriame nagrinėjama auditoriaus atsakomybė parengti ir atlikti audito procedūras, siekiant surinkti pakankamų tinkamų audito įrodymų, kad būtų galima padaryti pagrįstas išvadas, kuriomis grindžiama auditoriaus nuomonė. 500-ajame TAS pateiktos gairės dėl galimų priemonių atrenkant vienetus testams atlikti, iš kurių viena yra audito atranka.

Praktinio komentaro turinys

P1. Šiame Praktiniame komentare pateikiamos papildomos gairės viešojo sektoriaus auditoriams, aptariant toliau išvardytas sritis:

a) bendrosios aplinkybės;

---

² 500-asis TAS „Audito įrodymai“.

- b) imties sudarymas, dydis ir vienetų atrinkimas testams atlikti;
- c) nuokrypių ir iškraipymų pobūdis bei priežastis;
- d) iškraipymų ekstrapoliavimas;
- e) audito atrankos rezultatų įvertinimas.

TAS TAIKYMAS VIEŠOJO SEKTORIAUS AUDITE

P2. 530-asis TAS taikomas viešojo sektoriaus subjektų auditoriams, audituojantiems finansines ataskaitas.

PAPILDOMOS GAIRĖS VIEŠOJO SEKTORIAUS KLAUSIMAIS

Bendrosios aplinkybės

P3. Viešajame sektoriuje atliekamo finansinio audito tikslai dažnai yra platesni, negu vien pareikšti nuomonę, ar finansinės ataskaitos visais reikšmingais atžvilgiais parengtos pagal taikomą finansinės atskaitomybės tvarką (t. y. TAS nuostatas). Audito įgaliojimai ar viešojo sektoriaus subjektų prievolės, kylančios iš įstatymų, kitų teisės aktų, ministrų įsakymų, vyriausybės politikos nuostatų ar įstatymų leidėjų nutarimų, gali pridėti ir papildomų tikslų. Papildomi tikslai gali apimti tam tikras pareigas atliekant auditą ir teikiant išvadą, pavyzdžiui, pranešti apie viešojo sektoriaus auditorių nustatytus atvejus, kai nebuvo laikomasi valdžios institucijų reikalavimų, įskaitant biudžeto formavimo bei atskaitingumo tvarką, ir (arba) apie vidaus kontrolės efektyvumą. Dėl šios priežasties galimas poveikis viešojo sektoriaus auditoriaus atliekamai audito atrankai. Viešojo sektoriaus auditorius gali naudoti atranką ne tik išvados apie finansines ataskaitas pateikimui, bet ir vykdydamas aukščiau paminėtas prievoles.

P4. Atliekant atitikties valdžios institucijų reikalavimams vertinimus, audito atranka naudojama panašiai kaip ir kitais audito atrankos taikymo atvejais, t.y. viešojo sektoriaus auditorius:

- nustato imties ir audito parametrus, įskaitant reikšmingumą, pageidaujama patikimumo lygį ir imties atrankos metodą;
- atlieka atitinkamas audito procedūras kiekvieno atrinkto pavyzdžio atžvilgiu;
- ištiria atitikties nesilaikymo pobūdį ir priežastis;
- įvertina rezultatus, įskaitant rezultatų ekstrapoliavimą visai tiriamai visumai, jeigu imtis buvo atrinkta naudojant statistines procedūras.

Imties sudarymas, dydis ir pavyzdžių atrinkimas testams atrinkti

- P5. Sudarant audito imtį, kaip reikalaujama TAS 6 dalyje, viešojo sektoriaus auditoriui gali tekti didesnė atsakomybė pagal jo turimus įgaliojimus, kaip tai nurodyta šios gairės P3 dalyje. Tokiose situacijose viešojo sektoriaus auditorius gali nustatyti skirtingus parametrų lygius, įskaitant reikšmingumą bei aukštesnį patikimumo lygį, ir tai gali turėti įtakos imties dydžiui. Viešojo sektoriaus auditoriai dažnai naudoja audito atranką tikrindami vidaus kontrolės efektyvumą ir atlikdami savarankiškas audito procedūras atitikčiai valdžios institucijų reikalavimams nustatyti. Viešojo sektoriaus auditorius gali sudaryti atskiras imtis kontrolės priemonėms ir atitikčiai patikrinti arba vieną imtį abiem šioms tikslams. Pavyzdžiui, išmokų imtis gali būti naudojama patikrinti ne tik šios srities kontrolės priemones, bet taip pat ar išmokos atitinka valdžios institucijų reikalavimus.
- P6. Viešojo sektoriaus auditoriams dažniau nei privataus sektoriaus auditoriams tenka įvertinti poreikį atrinkti nefinansinę informaciją. Dėl papildomų viešojo sektoriaus tikslų, tokių kaip patikrinti atitiktį, ar laikomasi valdžios institucijų reikalavimų, ir peržiūrėti finansinėse ataskaitose pateiktą nefinansinę informaciją, viešojo sektoriaus auditorius turi įvertinti, ar atranka bus naudinga atliekant tokios finansinėse ataskaitose esančios nefinansinės informacijos testus. Pavyzdžiui, jeigu valstybinės ligoninės finansinėse ataskaitose svarbiausi darbo kokybės rodikliai (pavyzdžiui, išlaidos vienam pacientui) apskaičiuojami remiantis gydytų pacientų skaičiumi, viešojo sektoriaus auditorius gali naudoti atranką patikrinti, ar nurodytas tikslus faktinis pacientų skaičius.
- P7. Viešojo sektoriaus auditorius gali būti įpareigotas pranešti papildomą informaciją apie audito atranką. Pavyzdžiui, gali būti reikalaujama pranešti apie naudotus atrankos metodus, apie tai, ar atrankos rezultatai gali būti ekstrapoliuojami visumai, ir jeigu taip – apie ekstrapoliavimo rezultatus. Viešojo sektoriaus auditorius gali atsižvelgti į tokius poreikius, nuspręsdamas, ar taikyti statistinius ar nestatistinius metodus.
- P8. Gairės, kaip nustatyti reikšmingumą viešojo sektoriaus auditoriams, pateiktos TAAIS 1320³.

Nuokrypių ir iškraipymų pobūdis bei priežastis

- P9. Atlikdamas nustatytą nuokrypių ir iškraipymų analizę, kaip nurodyta TAS A17 dalyje, viešojo sektoriaus auditorius turi atsižvelgti į tai, kad jam gali tekti didesnė auditavimo ir ataskaitų teikimo atsakomybė dėl apgaulės. TAAIS 1240⁴ pateikiama papildoma su apgaulė susijusi informacija viešojo sektoriaus auditoriams.

Iškraipymų ekstrapoliavimas

- P10. Atliekant savarankiškas audito procedūras, reikalingas tikslus ekstrapoliavimas iškraipymams įvertinti. TAS A20 dalyje nurodyta, kad kontrolės priemonių testams nebūtinai tikslus nuokrypių ekstrapoliavimas, kadangi imties nuokrypio rodiklis yra ir visos visumos numatomo nuokrypio rodiklis. Atliekant audito atranką kontrolės priemonių testams, viešojo sektoriaus auditoriui gali reikėti ekstrapoliuoti nuokrypio rodiklį visumai, įskaitant patikimumo intervalą, ir pranešti apie atrankos rezultatus, kaip nurodyta P7 dalyje. Tam tikroje audito aplinkoje, pavyzdžiui, teisminių

---

³ TAAIS 1320 „Reikšmingumas atliekant ir planuojant auditą”.

⁴ TAAIS 1240 „Auditoriaus atsakomybė dėl apgaulės atliekant finansinių ataskaitų auditą”.

įgaliojimų turinčioje aukščiausioje audito institucijoje, , gali būti reikalaujama pranešti apie nuokrypio rodiklius, kad būtų galima paaiškinti, pavyzdžiui, vidaus kontrolės trūkumus arba atvejus, kai nebuvo laikomasi valdžios institucijų reikalavimų.

Audito atrankos rezultatų įvertinimas

- P11. Viešojo sektoriaus auditorius turi ne tik vadovautis A23 dalyje pateiktomis gairėmis, bet ir atsižvelgti į savo atsakomybę pagal turimus įgaliojimus, kai vadovybė negali tinkamai paaiškinti nuokrypių ir iškraipymų. Pavyzdžiui, teisminių įgaliojimų turinčioje aukščiausioje audito institucijoje viešojo sektoriaus auditoriui gali tekti iširti informacijos trūkumo priežastis ir nuspręsti, kas už tai atsakingas.
- P12. Šalia A23 dalyje (antrame punkte) pateiktų gairių viešojo sektoriaus auditorius turi atsižvelgti į visas papildomas prievoles pranešti apie vidaus kontrolės priemonių efektyvumą ir atvejus, kai nebuvo laikomasi valdžios institucijų reikalavimų.